

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Confessio Fidei Exhibita Invictiss. Imp. Carolo V. Cæsari
Aug. in Comicijs Avgvstæ. Anno M. D. XXX.**

Melanchthon, Philipp

Vitebergæ, 1542

VD16 C 4714

De Potestate Ecclesiastica.

urn:nbn:de:hbz:466:1-35748

DE POTESTATE

mentes, simpliciter Pharisaicam & damnatam opinionem esse, q̄ illæ observationes mereantur remissionem peccatorum, q̄ propter eas iusti reputamur, q̄ propter eas consequamur uitam eternam, non per misericordiam propter Christum. Et necesse est sanctos uiros qui in his uitæ generibus uixerunt, abiecta fiducia talium observationum, didicisse, q̄ remissionem peccatorum propter Christum gratis haberent, q̄ propter Christum per misericordiam consecuturi essent uitam eternam, non propter illos cultus, q̄ Deus tantum approbet cultus suo uerbo institutos, qui ualeant in fide.

DE POTESTATE EC- clesiastica.

Vehementer hic uociferantur aduersarij de priuilegijs & immunitatibus Ecclesiasticis, Et addunt Epilogum. Irrita sunt omnia quæ in præsentî articulo contra immunitatem Ecclesiarum & Sacerdotum inferuntur. Hæc est mera calumnia, Nos enim de rebus alijs in hoc articulo disputauimus. Caterum sæpe testati sumus, nos politicas ordinationes, & donationes Principum & priuilegia non reprehendere. Sed utinam uicissim audirent

audirent aduersarij quærelas Ecclesiarum & pia-
rum mentium. Dignitates & opes suas fortiter tu-
entur aduersarij, Interim statum Ecclesiarum ne-
gligunt, non curant recte doceri Ecclesias, & sa-
cramenta rite tractari. Ad Sacerdotium admit-
tunt quoslibet sine discrimine, Postea imponunt
onera intollerabilia, quasi delectentur exicio alio-
rum, suas traditiones longe accuratius seruari po-
stulant, quam Euangelium. Nunc in grauissimis
& difficillimis controuersijs, de quibus populus
misere cupit doceri, ut habeat aliquid certi quod
sequatur, non expediunt mentes, quas dubitatio
acerbissime cruciat, tantum conclamant ad arma.
Præterea in rebus manifestis decreta sanguine
scripta proponunt, quæ minantur horrenda sup-
plicia hominibus, nisi manifeste contra mandata
Dei faciant. Hic uicissim oportebat uos uidere la-
chrimas miserorum, & audire miserabiles quere-
las multorum bonorum hominum, quas haud du-
bie respicit, & exaudit Deus, cui aliquando ra-
tionem procurationis uestre reddituri estis.

Cum autem nos in Confessione, in hoc arti-
culo, uarios locos complexi simus, aduersarij nihil
respondent, nisi Episcopos habere potestatem
regimini

DE POTESTATE

regiminis & coercitiuæ correctionis, ad dirigendum subditos in finem beatitudinis æternæ. Et ad potestatem regiminis, requiri potestatem iudicandi, definiendi, discernendi, & statuendi ea quæ ad præfatum finem expediunt aut conducunt. Hæc sunt uerba Consutationis, in quibus docent nos aduersarij, q̄ Episcopi habeant autoritatem condendi leges utiles ad consequendam uitam æternam. De hoc articulo controuersia est.

Oportet autem in Ecclesia retinere hanc doctrinam, q̄ gratis propter Christum fide accipiamus remissionem peccatorum. Oportet & hanc doctrinam retineri, q̄ humane traditiones, sicut inutiles cultus, quare nec peccatum, nec iusticia in cibo, potu, uestitu, & similibus rebus collocanda est, quarum usum uoluit Christus liberum relinquere, cum ait. Quod intrat in os non coinquinat hominem. Et Paulus, Regnum Dei, non est esca, aut potus. Itaq̄ nullum habent ius Episcopi condendi traditiones extra Euangelium, ut mereantur remissionem peccatorum, ut sint cultus, quos approbat Deus tanquam iusticiam, & qui grauent conscientias, ita ut peccatum sit eos omittere. Hæc omnia docet uel unus Locus in Actis, ubi Apostoli dicuntur

Fide purificari corda. Et deinde prohibent imponere iugum, & ostendunt quantum periculi sit, exaggerant peccatum istorum qui onerant Ecclesiam. Quid tentatis Deum, inquit? Hoc fulmine nihil terrentur aduersarij nostri, qui ui defendunt traditiones & impias opiniones. Nam & supra damnauerunt articulum XV. in quo posuimus quod traditiones non mereantur remissionem peccatorum, & hic dicunt traditiones conducere ad uitam eternam. Num merentur remissionem peccatorum? num sunt cultus quos approbat Deus, tanquam iusticiam? num uiuificant corda? Paulus ad Colossenses, ideo negat prodesse traditiones ad iusticiam eternam & uitam eternam, quia, cibus potus, uestitus & similia sint res usu pereuntes. At uita eterna in corde, rebus eternis, hoc est, uerbo Dei & spiritu sancto efficitur. Expediant igitur aduersarij quomodo conducant traditiones ad uitam eternam.

Cum autem Euangelium clare testetur, quod non debeant imponi Ecclesiae traditiones, ut mereantur remissionem peccatorum, ut sint cultus quos approbet Deus tanquam iusticiam, ut grauent conscientias, ita ut omittere eas iudicetur esse peccatum, nunquam poterunt aduersarij ostendere, quod
Episcopi

DE POTESTATE

Episcopi habeant potestatem tales cultus instituendi.

Ceterum quam potestatem tribuat Euangelium Episcopis, diximus in Confessione. Qui nunc sunt Episcopi, non faciunt Episcoporum officium iuxta Euangelium, sed sint sane Episcopi iuxta politicam Canonicam, quam non reprehendimus. Verum nos de Episcopo loquimur, iuxta Euangelium. Et placet nobis uetus particio potestatis, in potestatem ordinis & potestatem Iurisdictionis. Habet igitur Episcopus potestatem ordinis, hoc est, ministerium uerbi & sacramentorum, habet & potestatem Iurisdictionis, hoc est, autoritatem excommunicandi obnoxios publicis criminibus, & rursus absoluendi eos si conuersi petant absolutio- nem. Neq; uero habent potestatem tyrannicam, hoc est, sine certa lege, neq; regiam, hoc est, supra legem, sed habent certum mandatum, certum uerbum Dei, quod docere, iuxta quod exercere suam Iurisdictionem debent. Quare non sequitur, etiamsi habeant aliquam Iurisdictionem, & possint sint novos cultus instituere. Nam cultus nihil pertinet ad Iurisdictionem. Et habent uerbum, habent mandatum, quatenus exercere Iurisdictionem debeant, scilicet, si quis commiserit aduersus

ius illud uerbum, quod acceperunt a Christo.

Quoniam nos in Confessione addidimus etiam quatenus liceat eis condere traditiones, uidelicet, non tanquam necessarios cultus, sed ut sit ordo in Ecclesia propter tranquillitatem. Et hæ non debent laqueos iniicere conscientijs, tanquam præcipiant necessarios cultus, sicut Paulus docet, cum ait. In libertate, qua Christus uos liberauit, stante, nec iterum iugo seruitutis subijciamini. Oportet igitur liberum usum talium ordinationum relinquere, modo ut scandala uitentur, ne iudicentur esse cultus necessarij, sicut pleraque ordinauerunt ipsi Apostoli, quæ tempore mutata sunt. Neque ita tradiderunt, ut mutare non liceret. Non enim dissentiebant a suis scriptis, in quibus magnopere laborant, ne Ecclesiam opprimat opinio, quæ ritus humani sint necessarij cultus.

Hæc est simplex ratio traditionum interpretandarum, uidelicet, ut sciamus eas non esse necessarios cultus, et tamen propter uitanda scandala in loco sine superstitione obseruemus. Et sic multi docti et magni uiri in Ecclesia senserunt, Nec uidemus quid opponi possit. Certum est enim sententiam illam, Qui uos audit, me audit, non loqui de traditionibus

tionibus

DE POTESTATE

tionibus, sed maxime contra traditiones facere. Non est enim mandatum cum libera, ut uocant, sed cautio de rato, de speciali mandato, hoc est, testimonium datum Apostolis, ut eis de alieno uerbo non de proprio credamus. Vult enim Christus confirmare, quemadmodum opus erat, ut scirent uerbum traditum per homines efficax esse, ne quærendum esse aliud uerbum de cælo. De traditionibus non potest accipi, qui uos audit, me audit. Requirit enim Christus, ut ita doceat, ut ipse audiat, quia dicit. Me audit. Igitur suam uocem, suum uerbum uult audiri, non traditiones humanas. Illud dictum quod maxime pro nobis facit, & grauissimam consolationem & doctrinam continet, detorqueant isti asini ad res nugacissimas, discrimina ciborum, uestitus, & similia.

Citant & hoc. Obedite præpositis uestris. Hæc sententia requirit obedientiam erga Euangelium. Non enim constituit regnum Episcopis extra Euangelium. Nec debent Episcopi traditiones contra Euangelium condere, aut traditiones subterfugere contra Euangelium interpretari. Idque cum faciunt, obedientia prohibetur, iuxta illud. Siquis aliquid contra Euangelium docet, anathema sit.

Idem

Idem respondemus ad hunc locum. Quid-
 quid dixerint, facite, q̄ constet, non uniuersaliter
 præcipi, ut omnia recipiamus, quia alibi iubet scrip-
 tura plus obedire Deo, quam hominibus. Quando
 igitur impia docent non sunt audiendi. Hæc autem
 impia sunt, q̄ traditiones humane sint cultus Dei,
 q̄ sint necessarij cultus, q̄ mereantur remissionem
 peccatorum & uitam æternam.

Obijciunt & scandala publica, & motus qui
 exorti sunt prætextu nostræ doctrine. Ad hæc bre-
 uiter respondemus. Primum, constat Dei benefi-
 cio Principes nostros habere obedientem populum
 in suis dicionibus. Et hoc ipsum doctrine genus
 quod sequimur, quia amplissimis laudibus ornat
 auctoritatem magistratum, auget reuerentiam
 erga eos. Ea res etiam plurimum conducit ad tran-
 quillitatem retinendam. Deinde si conferantur in-
 unum scandala omnia, tamen hi duo articuli, uide-
 licet, q̄ gratis consequamur remissionem peccato-
 rum propter Christum per fidem, & q̄ iusti prop-
 ter Christum reputemur fide, nõ propter nostram
 impletionem legis. Et alter, q̄ magistratus leges
 & tota politia sint ordinationes diuine, quibus
 Christianus sancte uti potest, tantum habent boni,

A 4

ut in

DE POTESTATE

ut incommoda omnia obruant. Nullam enim firmam consolationem pauidæ conscientiæ habere possunt aduersus iram Dei, nisi cognito altero articulo. Alter articulus ualde munit tranquillitatem rerum publicarum. Porro quam perniciosam opinionibus ante hæc tempora, utrumq; doctrinæ genus oppressum fuerit, nemo ignorat, & libri aduersariorum testantur, qui nusquam fidei mentionem faciunt, cum de remissione peccatorum loquuntur. Nusquam docent de dignitate rerum ciuilium. Nusquam docent quomodo Euangelium tradat iusticiam æternam, Interim in uita corporali uelut nos uti politicis legibus ac moribus. Hæ res patet, & initio fauorem conciliauerunt Luthero, non solum apud nos, sed etiam apud multos qui nunc atrocissime nos oppugnant. *ἡ ἀλαλία δ' εὐδ' ἔχεται, ἀμνάμους δ' ἐβητοί,* inquit Pindarus. Iam si qui tumultus extiterunt iure conferri culpe potest in aduersarios, qui primum iniusta condemnatione Lutheri Schisma excitarunt, & Ecclesiam dissipauerunt. Et nunc miram seuiciam exercent in uiros bonos & pia docentes. Irritant hominum animos & alijs modis, quos hic non libet recitare. Neq; uero adeo ferrei, adeo sine sensu sumus, ut offensiones publicæ nihil perturbent nos. Sed me

maximè

minimus a Christo dictum esse. Beatus qui in me non fuerit scandalizatus. Hoc enim agit diabolus tum ut opprimat, tum ut deformet Euangelium in finitis modis. Alibi tyrannos contra Euangelij professores inflammat, alibi bella, alibi seditiones, alibi hereses excitat, ut reddat inuisum hoc doctrinae genus, quod uidetur occasionem prebere talibus motibus. Ac uero prudentibus uiris facilius est sua pericula negligere, quam illa scandala publicorum motuum. Verum aduersus haec quoque oportet Christianam mentem praemunitam esse, ne propter ea uerbum Dei abijciat.

Quaquam autem non delectat nos comparatio, tamen quia aduersarij hac criminatione praegravant nos, non sunt dissimulanda ipsorum uicia. Quantum mali est apud aduersarios in sacrilega prophanatione Missarum? quantum turpitudinis habet coelibatus eorum? Cultus sanctorum plenus apud eos est manifesta Idolatria. Nihil ne scandali est in ambitione Pontificum, qui iam annis amplius quadringentis belligerantur cum nostris Imperatoribus, Plerumque in Italia, interdum etiam in ipsa Germania, ubi inter se filium & Patrem, cognatos ac ciues commiserunt. Quod si bellorum isto-

A a ij rum.

DE POTESTATE

rum cause requirantur ex historijs, nihil inuenietur dignum Pontificibus, dicemus enim moderatissime. Quantum est mali, q̄ in ordinandis Sacerdotibus non deligunt idoneos? quid in mercatu Sacerdotiorum? Item in periculosis disputationibus nihil ne est uicij? Sed hæc uicia utcumq; condonari possent, si tamen conseruassent puram doctrinam in Ecclesijs. Hæc uero quomodo contaminata sit impijs opinionibus ac traditionibus testantur Canonistarum scripta, testantur libri Theologorum, pleni disputationum prophanarum, quæ partim sunt inutiles ad pietatem, partim etiam dissident ab Euangelio. Deinde in interpretatione scripturae ludunt & comminiscuntur quidquid libet.

Hæc doctrinae confusio præcipuum est scandalum, & maxime perniciosum, de quo præcipue queritur Iohannes in Apocalypsi, cum describit Pontificium regnum. Quid cum uentum est ad Monachorum supersticiones, quæ fuerunt infinite, quantum ibi est perniciosarum offensionum? qualis fuit applicatio meritorum, si cadaueri circumdaretur cucullus? &c. Porro nihil ne scandali est, quod hoc tempore manifestam ueritatem Euangelij opprimere conantur? q̄ crudeliter occidunt bo-

no
tis
tu
da
cia
nit
ist
bis
sa
ex
re
pr
se
lic
ma
tim
pr
tes
ess
co
den
Ec
Op
bu
dit

nos uiros pia docentes, q̄ prohibēt ne rebus cogni-
tis sanentur ambigētes cōscientiæ, q̄ Reges hortan-
tur ad crudele latrocinii. Scilicet hæc nō sunt scan-
dala iudicanda, sed mera κατορθώματα, Pontifi-
cia. Neq; uero libet nobis hic quidquam pro mag-
nitudine rerum exaggerare, ne quis delectari nos
ista commemoratione putet, quam extorserunt no-
bis inuitis scriptores Confutationis. Nam hæc cau-
sa non ex hominum moribus, aut ex fortuna, sed
ex uerbo Dei iudicari debet, quod utinam adhibe-
rent in consilium omnes, qui de his controuersijs
pronunciant. Iterum autem hic dicendum est, quod
sepe iam diximus, Nos maxime cupidi sumus pub-
lice concordie, pacisq; , quam certe Christianos
maxime inter se colere decet. Deinde inuiti dissen-
timus ab optimo Imperatore, quem non solum
propter Imperij fastigium, sed etiam propter uirtu-
tes uere heroicis, quibus cognouimus eū preditum
esse ueneramur, sed aduersarij nō paciuntur coire
concordiam nisi hac lege, ut nos assentiamur con-
demnantibus manifestam ueritatem Euangelij, &
Ecclesiæ necessariam. Id facere non possumus.
Oportet enim Deo magis obedire, quam homini-
bus. Quare aduersarij rationem Schismatis red-
dituri sunt Deo, qui Ecclesias noua & inusitata
A a iij seuisia

DE POTES. ECCLE.

Seuicia dissipant. Neq; dubium est, quin hæc seuicia
mutationem aliquam rebus publicis allatura sit.
Hæc pro tempore respondimus ad Confutationem,
ac iudicium pijs omnibus permittimus, utra pars
recte sentiat. Et offerimus nos, nostram sen=
tenciam de singulis locis, Siquid ali=
cubi desiderabitur, copio=
sius declaratuos.
esse.

τελθ.

IMPRESSVM VITEBERGAE

per Georgium Rhau.

M. D. XLII.